

N:o 231.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 24 maj 1909.
— — — — Andra Kammaren den 24 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående tillägg till gällande bestämmelser rörande villkoren för idkande af pantlånerörelse.

[Första Kammarans tillfälliga utskotts (N:o 2) utlåtande N:o 6.]
[Andra Kammarans tillfälliga utskotts (N:o 5) utlåtande N:is 4 och 10.]

Till Konungen.

Af enskild motionär har framställts förslag om att till gällande lagstiftning angående villkoren för idkande af pantlånerörelse måtte fogas sådana bestämmelser, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande skola öfver ansökning om tillstånd till drifvande af dylik rörelse inhämta utlåtande, i stad af magistrat och stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga, och å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma, samt att, om ansökningen blifvit afstyrkt af båda de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts, densamma ej må bifallas.

Att pantlånerörelsen särskildt i våra större stadssamhällen fyller ett legitimt behof, torde ej kunna bestridas. För den, som befinner sig i tillfälligt ekonomiskt trångmål och ej har att erbjuda annan lånesäkerhet
Bih. till Riksd. Prot. 1909. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 66 Häft. (N:is 231—237). 1

än pant af lösören, kan utan tvifvel en väl reglementerad och behörigen kontrollerad pantlånerörelse vara till verkligt gagn.

Lika visst är emellertid, att ifrågavarande rörelse, sådan den hos oss bedrifves, är förknippad med stora olägenheter. Ehuru afsedd att vara de mindre bemedlade samhällsklasserna till nytta vid tillfälliga lånebehof, kommer den i stället ofta nog att bidraga till låntagarnas ekonomiska obestånd. I den mån rörelsen bedrifves såsom näringsfång, ligger det i sakens natur, att låneanstaltens innehafvare skola söka att begagna sig af de lånebehöfvandes trångmål för att på deras bekostnad tillskansa sig största möjliga vinst. Å de platser, där pantlåneanstalter förefinnas, har erfarenheten nogsamt visat, att skuldsättning genom desamma i ej ringa mån befordras. Lättheten att genom pantsättning af sina tillhörigheter omedelbart förskaffa sig kontanta penningar föranleder ej sällan de obemedlade till utgifter, hvilka eljest utan nämnvärd afsaknad skulle hafva undvikits. I mångt hem har sålunda familjefadern för att kunna tillfredsställa sitt begär efter rusdrycker låtit till pantlåneinrättning föra det ena bohagstinget efter det andra, tills hemmet beröfvats nära nog allt, som kan omsättas i penningar. Pantlåneväsendet har ock utan tvifvel en demoraliserande inverkan å den uppväxande ungdomen, som därigenom bland annat utsättes för frestelsen att i hemmen eller annorstädes tillägna sig föremål, för hvilka i pantlåneinrättning penningar lätteligen kunna beredas. Likaledes ligger det nog en ej ringa grad af sanning i det påståendet, att mången stöld ej skulle hafva föröfvats, om icke tjuften på förhand vetat, att det vore en lätt sak att i pantlåneinrättningen förvandla det stulna i penningar.

Af hvad ofvan anförts angående de väsentliga olägenheter, som vidlåda pantlåneväsendet med dess nuvarande anordning, torde framgå, att det enligt Riksdagens mening är af vikt, att dylika låneanstalter icke inrättas annorstädes, än där desamma grundas å ett verkligt existerande behof.

Väl pläga Eder Kungl. Maj:ts befallningshafvande, då ansökan om tillstånd att idka pantlånerörelse inkommit, öfver sådan ansökan inhämta yttrande af de kommunala myndigheterna, men då Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes pröfning i dessa ärenden — oafsedt huruvida författningens ordalag därtill gifva grundad anledning eller icke — allmänt torde inskränkas att tillse, det de i författningen föreskrifna personliga kvalifikationer för rörelsens bedrivande äro för handen, vinnes i allt fall härmed icke någon garanti för att pantlåneinrättningar komma till stånd endast å de platser och till det antal, som förhandenvarande behof betinga.

En sådan pröfning af behovet i förekommande fall af inrättande af pantlånerörelse bör därför, enligt Riksdagens mening, äga rum; och torde denna lämpligen kunna öfverlämnas till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Då likväl vederbörande kommunala myndigheter äga goda förutsättningar att kunna bedöma förefintligheten af ett sådant behof liksom ock såväl sökandens som den för rörelsens bedrivande uppgifna platsens lämplighet, böra emellertid dessa myndigheter först lämnas tillfälle att yttra sig öfver en ansökning af ifrågavarande slag. Hvad beträffar Stockholm torde dock dylikt yttrande, i öfverensstämmelse med hvad förhållandet är i fråga om ansökningar angående rätt till utskänkning af vin och maltdrycker, ej behöfva inhämtas från magistraten.

På grund af hvad sålunda anförts får Riksdagen anhålla, att till gällande bestämmelser rörande villkoren för idkande af pantlånerörelse måtte fogas föreskrift, att öfver ansökning om tillstånd till drifvande af en dylik rörelse Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande skall inhämta utlåtande i Stockholm af stadsfullmäktige och i annan stad af magistrat och stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, allmän rådstuga samt å landet af kommunalnämnd och kommunalstämma, äfvensom att uttrycklig bestämmelse måtte meddelas därom, att vid ärendets afgörande Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande har att pröfva, huruvida behof af pantlånerörelse i den ifrågavarande orten föreligger.

Stockholm den 24 maj 1909.

Med undersätlig vördnad.
